

29.01.2024

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**29 Ocak 2024
Pazartesi**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

29 Ocak 2024 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Bahçeşehir Üniversitesi Dil ve Konuşma Bozuklukları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Bahçeşehir Üniversitesi Hesaplamalı İlaç Tasarım Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ağız ve Diş Sağlığı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Iğdır Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tokat Yazması ve Geleneksel El Sanatları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

Çiftçilere 9,4 milyar TL'lik destek ödemesi yapılacak

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, 9 milyar 374 milyon 88 bin TL tutarında tarımsal destekleme ödemesinin çiftçilerin hesaplarına aktarılacağını bildirdi.



Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, sosyal medya hesabından tarımsal destekleme ödemelerine ilişkin paylaşım yaptı.

Ödemenin hayırlı ve bereketli olmasını temenni eden Yumaklı, "9 milyar 374 milyon 88 bin lira tarımsal destekleme ödemesini bugün çiftçilerimizin hesaplarına aktarıyoruz." ifadesini kullandı.

Yumaklı'nın paylaşımında destekleme ödemelerine ilişkin bir görsele de yer verildi.

Buna göre, çiftçilere, hububat-baklagil ve dane mısır desteği olarak 8 milyar 949 milyon 680 bin lira, düve alım desteği olarak 2 milyon 700 bin lira, yem bitkileri desteği olarak 388 milyon 246 bin 720 lira, sertifikalı tohum kullanım desteği olarak 970 bin 505 lira, hayvan gen kaynakları desteği olarak 17 milyon 47 bin 260 lira, sertifikalı fidan üretim desteği olarak 459 bin 910 lira ve kırsal kalkınma yatırım desteği olarak 14 milyon 983 bin 605 lira ödenecek.

Hububat-baklagil ve dane mısır destekleri çiftçilerin TC kimlik numaralarının son hanesine göre bugün saat 18.00'den 2 Şubat saat 18.00'e kadar, diğer destekler ise tek parça halinde bugün hesaplara aktarılacak.

JPMorgan, emtiada 2024 fiyat öngörülerini açıkladı! İşte bu yılın 5 emtiası

New York merkezli Amerikan yatırım bankası JPMorgan, "2024 Piyasa Görünümü" başlıklı raporunda 5 emtia ürününe dikkat çekti: 2024 yılı boyunca ve 2025'in ilk yarısında orta vadeli yükselişe geçecek olan altın ve gümüş, doğalgaz, tarım piyasalarındaki fiyat riskine rağmen buğday ve yılın emtiası petrol...



Emre ERGÜL

Şubat ayında ikinci yılını bitirecek olan Ukrayna Savaşı... 7 Ekim 2023'te başlayan Gazze Savaşı... Yemen'deki Husilerin Kızıldeniz'deki ticari gemileri dronelarla: ABD ve İngiltere'nin de Husileri akıllı mühimmatla vurması...

Bu üç büyük gerilim eşliğinde küresel ekonominin aktörleri, petrol, doğalgaz ve gıda fiyatlarının 2024'teki akıbetini tartışırken; Amerikan yatırım bankası JPMorgan, "2024 Piyasa Görünümü" raporunu yayınladı. New York merkezli banka, raporunda 5 emtia ürününe dikkat çekiyor. İki petrol...

2023'teki düşüşün ardından Brent petrol fiyatlarının 2024'te büyük ölçüde sabit kalmasını ve 2025'te de yüzde 10 daha düşüş göstermesini bekleyen JPMorgan'ın Küresel Emtia Stratejisi Başkanı Natasha Kaneva şu açıklamayı yaptı: "Brent tahminimiz haziran ayından bu yana değişmedi ve 2024'te varil başına ortalama 83 dolar olması bekleniyor.

29.01.2024

Bu, sağlam arz-talep temelleri ile desteklenecektir. Sürekli ekonomik olumsuzluklara rağmen, güçlü gelişen piyasalar, dayanıklı ABD ve zayıf ama istikrarlı Avrupa'nın desteğiyle petrol talebinin 2024'te günde 1.6 milyon varil (mbd) arttığını görüyoruz."



JPMorgan'a göre, petrol piyasasını dengede tutmak için OPEC+ (Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü) ittifakının muhtemelen üretimi kısıtlamaya devam etmesi gerekecek: "Suudi Arabistan ve Rusya, gönüllü üretim/ihracat kesintilerini 2024'ün ilk çeyreğine kadar uzatacak.

Suudi Arabistan'ın ek petrol pompalayacağını ve Rusya'nın ihracatı artıracığını varsayarsak, küresel petrol stokları 2024'te muhtemelen sabit kalacak." İkinci emtia ürünü de doğalgaz... Bankaya göre, ABD gaz piyasalarında, arz fazlası muhtemelen 2024'te ABD gaz fiyatlarına yönelik yukarı yönlü riskleri sınırlayacak.

JPMorgan'ın Küresel Doğalgaz ve Doğalgaz Sıvı Stratejisi Başkanı Shikha Chaturvedi'nin düşünceleri şöyle: "Yılı belirleyecek iki hikayenin olduğuna inanıyoruz. İlk hikaye, muhtemelen 2024'ün ilk yarısında ve muhtemelen yaz enjeksiyon sezonunun tamamında devam edecek olan aşırı arz ve düşük fiyatlardan biri. İkincisi de gaz talebinin bölgesel arz büyümesini yalnızca dengelemekle kalmayıp aynı zamanda geride bırakma yeteneğidir."

"Altın ve gümüş, diğer metalleri gölgede bırakacak"

29.01.2024

JPMorgan'ın raporunda altın ve gümüşe özel bir bölüm açılması dikkatlerden kaçmıyor. "Metallere bakarsak, altın ve gümüşün sektörün geri kalanını gölgede bırakacağı tahmin ediliyor" diye başlayan bölümde şunlar yazıyor: "Amerika Merkez Bankası'nın (Fed) faiz indirim döngüsü ve düşen ABD reel getirilerinin, altın fiyatlarını 2024 ortasında yeni nominal zirvelere çıkarması ve dördüncü çeyrekte ortalama 2 bin 175 dolar/ons seviyesine ulaşması bekleniyor.

Aynı şekilde, gümüş fiyatları da muhtemelen altını takip edecek ve dördüncü çeyrekte ortalama 30 dolar/ons civarında seyredecek." JPMorgan'ın Baz ve Kıymetli Madenler Stratejisi Başkanı Gregory Shearer, "Tüm metaller arasında, 2024 yılı boyunca ve 2025'in ilk yarısı için hem altın hem de gümüş için orta vadeli yükseliş tahminine en yüksek kanaate sahibiz, ancak girişin zamanlaması kritik olmaya devam edecek" değerlendirmesinde bulundu.

Bankaya göre, tarım piyasalarında fiyat riski, özellikle 2024'ün ilk yarısında, mevcut spot seviyelerin yukarı yönüne doğru ivmeleniyor. Bankanın Tarımsal Emtia Stratejisti Tracey Allen'ın rapora düştüğü not ise şu: "Şeker fiyatlarının 2024 yılında ortalama 0.30 dolar/ lb olacağını tahmin ediyoruz. Buğday fiyatlarının kile başına ortalama 6.33 dolar olmasını bekliyoruz."

TEPAV'dan 2024 raporu: Ekonomi yavaşlayacak, enflasyonda düşüş uzayacak

TEPAV, Türkiye Ekonomik Görünüm Raporu'nun ikincisi yayımladı. Raporda, ekonominin 2024 yılında yavaşlayacağı, enflasyondaki düşüşün ise tahmin edildiğinden daha uzun süreceğine yer verildi. Büyümenin istihdama katkısının olmadığı da aktarılan raporda, yıl sonu enflasyon tahmini yüzde 40 olarak açıklandı.



Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) Türkiye'de yakın dönemde uygulanan ve ekonomi yönetimi tarafından belirtilen çerçevede uygulanacağı açıklanan politikalara ve küresel gelişmelere göre Türkiye Ekonomik Görünüm Raporu'nun ikincisi yayımladı.

Raporda, Türkiye'nin 2023 yılında OECD ülkeleri arasında en yüksek büyüme oranına sahipken istihdam yaratma kapasitesinin en düşük düzeyde olduğu belirtilirken, politika önlemleri alınmaması halinde enflasyondaki düşüş sürecinin maliyetinin toplumsal refah üzerinde olacağı belirtildi.

Raporda, yakın dönemdeki gelişmeler, küresel beklentiler ve politika çerçevesine göre Türkiye'de ekonomik büyüme ve işgücü piyasası, enflasyon, kamu maliyesi, dış sektör ve riskler ele alınırken 2023 Eylül ayında yayımlanan Türkiye Ekonomik Görünüm Raporu'nun ilkinde yer alan tahminler de güncellendi.

Raporda, politika önlemleri alınmaması halinde enflasyondaki düşüş sürecinin maliyetinin toplumsal refah üzerinde olacağı belirtildi.

Türkiye ekonomisi 2024 yılında yavaşlayacak

Raporda, tüketimde beklenen geri çekilmenin gözlenmemesi nedeniyle ilk rapordaki yüzde 3,7'lik büyüme tahmini revize edilerek 2023 yılında Türkiye'nin ekonomik büyümesinin yüzde 4,2 civarında olacağına dikkat çekildi. Ayrıca, Türkiye ekonomisinin 2024 yılında yavaşlayacağı ve büyümenin yüzde 3,2, 2025'te ise yüzde 3,5 olacağı öngörüldü.

Raporda, Türkiye ekonomisinin 2024 yılında yüksek faiz oranları ve sıkı finansal koşullar nedeniyle yavaşlayacağı öngörüldü. Öte yandan küresel finansal koşulların yılın ikinci yarısında daha destekleyici olacağı ve 2023 yıl sonu itibarıyla pozitif dönen uluslararası portföy yatırımlarının, sıkı para politikası uygulanacağı varsayımı altında, 2024 yılında artan ivmeyle devam edeceği bekleniyor. Bu çerçevede ekonomik büyümenin 2024-25 döneminde sırasıyla yüzde 3,2 ve yüzde 3,5 olacağı tahmin edildi.

2023 sonunda yönetilen ve yönlendirilen fiyatlara dair alınan kararlar, vergi artışları, geriden gelen şoklar, beklentilerdeki bozulma ve fiyatlama davranışlarındaki atalet nedenleriyle enflasyondaki düşüş sürecinin uzun ve maliyetli olacağı beklendiği ifade edildi.

Enflasyondaki düşüş süreci uzun olacak

Politika faizinin 2024 yılında yüzde 45 ile zirve yapmasının beklendiği ifade edilen raporda, enflasyonun bu yıl sonunda yüzde 40, önümüzdeki yıl sonunda ise yüzde 24 olması tahmin edildi.

Enflasyondaki düşüş sürecinde gereken politika önlemlerinin alınmaması halinde maliyetinin istihdam ve toplumsal refah üzerinde olması öngörüldü.

Rapora göre, kamu maliyesinde gelir artırıcı veya gider azaltıcı önlem alınmaması durumunda mali görünümün bozulabilir. Merkezi yönetim bütçe açığının milli gelire oranı ise 2024 yılında yüzde 5,9, 2025 yılında yüzde 4,3 olarak gerçekleşmesi tahmin edildi.

Kamu maliyesinde bozulma süreci

Raporda, kamu maliyesinin, Kahramanmaraş merkezli deprem nedeniyle yapılan harcamalar, emeklilik sistemi, kamu personeline yapılan yüksek reel maaş artışları ile artan faiz oranlarının etkisiyle bozulmaya devam edeceği öngörüldü.

Raporda, Bütçe gelirlerinin de düşük iç talep ve istihdam artışı, dar vergi tabanı ve yüksek kayıt dışılığın etkileriyle sınırlı artması beklendi.. Bu çerçevede merkezi yönetim bütçe açığının milli gelire oranının 2024 yılında yüzde 5,9, 2025 yılında ise yüzde 4,3;deprem hariç merkezi yönetim bütçe açığının milli gelire oranı ise 2024 ve

29.01.2024

2025 yıllarında yüzde 3,4 civarında olacağı tahmin edildi. Bütçe açığındaki artış ile merkezi yönetim borç stokunun milli gelire oranının artması beklendi.

Diğer yandan, döviz kurundaki artışın milli gelir deflatörünün altında kalması borç yükünü aşağı çekeceği ve merkezi yönetim borç stokunun milli gelire oranı 2024 ve 2025 yılları için sırasıyla yüzde 31 ve yüzde 35 olarak tahmin edildi. Cari dengenin, yurt dışı portföy girişlerinin iç talebi canlı tutması ve birim fiyat etkileriyle sınırlı iyileşeceği öngörülmüş ve milli gelire oranla 2024 yılında yüzde 4,1, 2025 yılında ise yüzde 3,6 civarında tahmin edildi.

ATO Başkanı Gürsel Baran: Konkordatoda alacaklıyı da koruyacak sistem gerekiyor

ATO Başkanı Gürsel Baran, hâlen yaşanan finansmana erişim sorununun yatırım ve büyüme iştahının önüne geçtiğini belirtirken, bu faizin hiçbir işletme için uygun ve verimli olmadığını söyledi. Başkan Baran, mevcut konkordato sisteminin alacaklı firmaların varlığını tehlikeye düşürdüğünü belirterek, alacaklıları da koruyacak bir konkordato fonu kurulmasını önerdi.



Maruf BUZCUGİL ve Hüseyin GÖKÇE - ANKARA

Ticaret erbabı 2023 yılını nasıl geçirdi, 2024 yılına ilişkin öngörüleriniz neler?

2023 yılı ülkemizin kuruluşunun 100'üncü yılı olması nedeniyle önemli bir yıldır, bu yıl aynı zamanda Ankara Ticaret Odamızın da 100'üncü yılını idrak ettik. Dünya son birkaç yıldır sancılı bir dönemden geçiyor. Pandemi ile başlayan süreç, Rusya-Ukrayna Savaşı, tedarik zincirlerinin bozulması, gıda ve petrol krizinin yansımaları derken 2023 küresel ekonomide pek çok açıdan zorluklarla geçen bir yıl oldu. Hemen yılın başında 6 Şubat'ta yaşanan ve asrın felaketi olarak nitelendirilen deprem 11 ilimizde yıkıma neden olurken, tüm ülkeyi üzüntü ve yasa boğdu. Önce bölge ihtiyaçlarını karşılamak ardından da bölgenin bir an önce yeniden inşası için tüm ülke

seferber oldu. Deprem olduğu bölgede inşaat sektöründe yoğunluğun artması işgücü taleplerini artırdı. Deprem bölgesindeki vatandaşların diğer şehirlere göç etmesi nedeniyle işgücü açığı oluşurken, bölge başka illerden işgücü için göç aldı. Deprem ekonomiyeye maliyetinin 104 milyar doları aştığı ifade ediliyor. Türkiye geçen yılın üç çeyreğinde sırasıyla yüzde 4, yüzde 3,9 ve yüzde 5,9 oranlarında büyüme kaydetti. Bu veriler, her şeye rağmen 2023 yılının olumlu geçen ve pozitif verilerle tamamlanan bir yıl olduğunu gösteriyor.

Ticaret erbabının şu anda yaşadığı en önemli problemler ve çözüm önerileriniz neler?

Ticaret erbabının bu süreçte yaşadığı sorunları iki bölüme ayırabiliriz. Bunların bir bölümü iki yılı aşkın süredir devam eden yüksek enflasyondan kaynaklı sorunlar, ikinci bölümü de konjonktürden bağımsız bir şekilde yaşadığımız sorunlar. Ben ikincisinden başlamak istiyorum.

Ticari işletmeler olarak çalıştıracak eleman bulamama sorunumuz var. Ara eleman, bugün Türkiye'nin en önemli konusu durumunda. Ülke genelinde 208 üniversitede yüz binlerce gencimiz eğitim alıyor ancak bu donanımlar iş dünyasının ihtiyaçlarıyla kesişmiyor ne yazık ki. Meslek lisesi mezunlarının istihdam oranı yüzde 10'un altında gözüküyor. Birçok alanda ustalar, işini devredeceği çırak yetiştiremiyor. Üniversite mezunlarımız iş bulamıyor, meslek lisesi mezunlarımız istihdama katılmıyorsa bizim bu soruna nasıl çözüm üreteceğimizi oturup detaylıca düşünmemiz gerekiyor. Reel sektörün istihdam edecek eleman bulamamasında kamunun istihdam ve ücret politikalarının da payı büyük..

“Farklı KDV oranları sorun çıkarıyor”

Bir diğer konu da KDV oranlarının farklılığı. Aynı sektörde girdi olarak kullanılan ürün ile çıktı arasında KDV oranı farklı uygulanıyor. Bu durum iade ve diğer prosedürlerde işletmeler için sıkıntı haline dönüşüyor. Bu kadar farklı KDV oranları sektörleri sıkıntıya sokuyor. Türkiye'nin KDV mevzuatını hafifleterek, KDV girdi ve çıktı arasındaki farkları ortadan kaldırarak, işletmelerin parasal ve prosedür açısından yükünün hafifletilmesi reel sektörü rahatlatacaktır.

Güncel konulara gelince, elbette yüksek enflasyonun etkilediği sorunları yaşıyoruz. Üretim maliyetleri yükselişte. İşletmelerin yatırım ve büyüme konusunda iştahı var ancak finansmana erişim sorunları bunun önüne geçiyor. Ülke olarak verimliliğimizi artırmanın yollarını aramamız gerekiyor. Önümüzde bir yeşil dönüşüm süreci var. Bu süreç üretimde ticarete olan tüm işletmelerin rekabet gücünü etkileyecek ve dolayısıyla yeniden yapılanmasını gerektirecek. Eğer bu dönüşümü vaktinde yerine getirebilir ve verimlilik artışına odaklanabilirsek, hem işletmelerimizin büyüüp gelişmesi hem de ekonomimizin büyümesi için uygun zemini sağlamış oluruz.

Taksit sayısındaki sınırlama yanı sıra kredi koşullarının zorlaştırılması iç ticaret hacmini nasıl etkiliyor?

Bireysel kredi kartlarındaki taksit sayısının sınırlandırılması ticaret hacmini daraltan bir unsur. Parasal sıkılaştırma bu noktada da geçerli. Ticari kesim açısından olumlu bir durum olmasa da hkmetimizin enflasyonu düşürme politikası çerçevesinde, uzun vadede faydaları dikkate alınınca anlaşılabilir bir durum.

Bu konu Hazine ve Maliye Bakanımız Sayın Mehmet Őimřek'in bir beyanatıyla kamuoyuna yansımıştı. Kendisini ziyarete gittiğimizde, ticari kredi kartlarını da kapsayacağını düşünerek, buna ne kadar çok ihtiyacımız olduğunu anlatmıştım. Sayın Bakan da beyanatında bireysel kredi kartı konusunu kastettiğini söylemişti. Türk reel sektörü, belki de dünyada ilk ve tek örnek olarak uzun yıllar çeki vadeli ödeme aracı olarak kullandı. Ancak ekte yaşanan sıkıntılar nedeniyle vadeli bir başka ödeme aracına ihtiyaç doğuyor. Bu nedenle ticari kredi kartlarına uygulanan taksit sayısının artırılması talebimizi dile getirdik. Ticari kredi kartlarında taksit bizim için çok önemli.

Bir süredir konkordato müessesesiyle ilgili sıkıntıları dile getiriyorsunuz? Bunu biraz açar mısınız?

Konkordato sisteminde alacaklının kendini güvencede hissedebileceği bir dayanağı maalesef yok. Sistem bir şirketi kurtarmak hedefiyle işlerken, o şirketten alacağı olan işletmelerin varlığını riske sokuyor. Bir zincir halinde işleyen ticari sistemde, alacağını tahsil edemeyen borcunu da ödeme konusunda sıkıntı yaşıyor. Böylelikle zincir bir yerden kırıldığında ticari sistem zarar görüyor. Konkordato ilan eden şirketin borcunu ödemek için değil koruma kalkanı için mahkemeye başvurduğu izlenimi oluşuyor



Ankara Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Grsel Baran (soldan 2.) ve ATO Medya İlişkileri Müşaviri Nurten Deliktaş nel'in, EKONOMİ gazetesi Ankara Temsilcisi Maruf Buzcuğil ile Haber Müdürü Hüseyin Gökçe'ye ev sahipliği yaptėı buluşmada özellikle fi nansmana erişimde yaşanan sorunlar ele alındı, zm nerileri tartışıldı.

Alacaklıların koruma altına alınabilmesi ve konkordato kurumunun tam olarak işlevsellik kazanması için alacaklarda herhangi bir tenzilat yapılmaksızın alacağının

ödenmesinin yasal güvence altına alınması gerekir. Aksi halde bir firma iflastan korunurken başka firmalarının iflasının önü açılıyor.

“Konkordato fonu kurulmalı”

Konkordato müessesesi alacaklıyı da gözetecek şekilde yeniden düzenlenmeli. Şirketi konkordato ilan edecek konuma getiren sahibi veya yöneticilerinin mal varlığına, borçları tamamen ödeninceye kadar el konulmalı. Alacaklılar da sıra beklemek yerine, oluşturulacak fondan tahsilatını yapabilmeli ve borçlu bu fona olan borcunu faiziyle birlikte belirlenen sürede ödeyebilmeli. Bu haliyle konkordato ilan eden firmanın bozulan mali durumu, diğerlerini de bozmadan sorun çözülebilir.

“Yerleşim birimi bazında ruhsat planlaması gerekiyor”

Aynı alanda faaliyet gösteren işletmenin onlarcası aynı semtte, caddede yan yana ticaret yapıyor. İşletme sayısının ihtiyaçtan fazla olması, haksız rekabete, haksız rekabet de hizmet kalitesinde düşüşe yol açarken, kısa süre içinde iflas ve kapatmaları gündeme getiriyor. Plansız gerçekleşen yatırım, hem yeni kurulan işletmeye hem de o alanda faaliyet gösteren diğer işletmelere zarar veriyor. Ticari ruhsat veya iş yeri açma izni verilmesi konusunda planlama yapılmalı ve bölgesel potansiyeller belirlenerek sektörel odaklanma yöntemi izlenmeli. Bu kapsamda ticari işletmeler için ruhsat düzenlenirken, başta imar düzenlemeleri olmak üzere, hangi ticari işletmenin hangi kapasitede açılacağı kararları etkinlik ve verim odaklı planlanmalar sonucu alınmalıdır.

“Kredi kartı ile vergi ödeme limiti yükseltilmeli”

Kredi kartı her alana girmiş durumda ancak gelir vergisi ödemelerinde kullanılmıyordu. Bu konuda ısrarla talepte bulunduk. Gelir İdaresi Başkanlığı 50 bin lira limit belirleyerek, kredi kartıyla vergi ödemesi uygulaması başlattı. Bu rakam zaman içinde yeterliliğini yitirince, yine ısrarlı taleplerimizle, önce 100 bin, sonra 200 bin sonra da 500 bin liraya yükseltildi. Ancak bu rakam da yeterli olamıyor. Limitin kaldırılmasını ve tacirin gücü oranında aldığı kredi kartı ile vergi ödeyebilmesinin önünün açılmasını talep ediyoruz. Ayrıca, kredi kartı ile SGK prim ödemelerinde de komisyon oranlarının bankalar tarafından düşürülmesi veya kaldırılması ticari hayatın işleyişini kolaylaştıracaktır.

“Aflar çıkarken vergisini zamanında ödeyenler de düşünülmalı”

Mali yükümlülüklerini zamanında yerine getiren işletmeler için öngörülen indirim oranları, vergi ödemeyi teşvik edecek düzeyde değil ve tüm vergi ve sigorta prim türlerini kapsamıyor. Prosedürleri de aynı şekilde teşvik edici nitelikte değil. Ülkemizde sürekli çıkan aflarla vergi ödemeyenler için çözüm üretilirken, vergisini düzenli ödeyenlerin de düşünülmesi gerektiği kanaatindeyiz. Kamuya mali yükümlülüklerini zamanında yerine getiren işletmelere yönelik daha etkin teşvikler sunulması hem daha çok işletmenin mali yükümlülükleri yerine getirmesine hem de daha adaletli bir yapının oluşmasına katkı sağlayacaktır.

“Kamu desteklerinde esnaf ve tacir ayrımı yapılmamalı”

Kamunun destek ve yardım konularında esnaf ve tacir ayrımı yapması üyelerimizin bize en çok iletildiği, ekonomik alanda adaletsizlik olarak yorumlanan bir konu. Esnaf-tacir ayrımı her zaman işletmelerin büyüklüğünü ve gücünü yansıtmıyor. Türkiye Esnaf Kefalet Kooperatifleri üzerinden devlet desteğiyle piyasa faizinin yarısı kadar oranla kredi kullanabilmektedir. Bu durum ticaret ve istihdamın önemli bölümünü yüklenen tacirler açısından haksızlık oluşturmaktadır. Yan yana aynı işi yapan iki işletmeden biri esnaf diğeri tacir diye birbirinden farklı uygulamaya tabi tutulması üyelerimizin motivasyonunu olumsuz etkiliyor. Esnaf için öngörülen destekler, tüccara da sağlanmalıdır.

“Health Ankara markası oluşturduk”

Ankara'nın turizm potansiyelinin yeterince değerlendirildiğini düşünüyor musunuz? Bu konuda neler yapılabilir?

Ankara, binlerce yıllık tarihi, doğal güzellikleri, termal kaynakları, üniversiteleri, sağlık merkezleri ile turizm sektöründe gelişmeye uygun bir şehir. Her fırsatta dile getiriyorum, Ankara turizm açısından adeta gizli kalmış bir hazine. Ancak potansiyeli yeterince değerlendirilmiş durumda değil. Bu hazinenin üzerindeki örtüleri bir bir kaldırarak, turizme, ticarete kazandırmamız gerekiyor. Ankara Ticaret Odası olarak, Ankara'nın ticaret ve sanayideki gelişiminin yanı sıra sağlık ve kongre başta olmak üzere tüm turizm çeşitlerinde gelişmesini hedefleyerek, beraberinde onlarca iş alanını geliştiren, döviz getirici bir faaliyet olan turizm alanında tanınmasına ilişkin çok yönlü çalışmalar yürütüyoruz.

Ankara'nın kongre, toplantı ve etkinlik alanında potansiyelini dünyaya tanıtmak amacıyla Odamız çatısı altında Kongre ve Ziyaretçi Bürosu kurduk. Sağlık turizmini tanıtmak amacıyla Health Ankara markasını oluşturduk. Üyelerimizin uluslararası fuarlara katılımını sağlayarak, yabancı heyetleri ülkemizde konuk ediyoruz.

“İşçilik giderlerinin yükselmesi işletme giderlerini yükseltecek”

Ülkemizde ihracat pazarlarını genişletmeye yönelik çalışmalar devam ediyor. Ücretler genel seviyesindeki yükselmenin 2024 yılında işletmeleri zorlaması nedeniyle ülkemiz gündeminde yer alacağını söylemek mümkün. İşçilik maliyetlerinin yükselmesi, işletme giderlerini yükseltecek. 2024 yılında da Orta Doğu'da devam eden politik gerilim, küresel durgunluk, parasal sıkılaştırma politikaların etkileri, finansmana erişim sorunları ve enflasyon başlıca riskler arasında. Bunlara ilave olarak yeşil dönüşüm, sürdürülebilirlik ve dijitalleşme konuları gündemimizde olacak. 2024 yılında ekonomide temel amaç enflasyonu düşürmek olacak. Faiz artırımının, alınan tedbirler sayesinde ekonomide belirgin bir yavaşlamaya, çok büyük sıkıntılara yol açmayacağına inanıyor; bu dönemi ekonomide daha iyi verilere ulaşabilmek, ülke olarak daha iyi günler görebilmek için katlanılması gereken geçici bir zorluk olarak

29.01.2024

görüyoruz. 2024 yılının ikinci yarısından itibaren ekonomik programın sonuçlarını daha net görmeye başlayacağımızı düşünüyorum.

Uygulanan sıkı para politikası, ticaret camiasını nasıl etkiliyor?

Sıkı para politikası, finansmana erişim konuları ticareti elbette etkiliyor. Kredi faizlerinin yüzde 50'leri aştığı bir dönem yaşıyoruz. Finansman imkânı olarak kredi, işletmeler için çok önemli ancak bu ölçüde bir faiz, hiçbir işletme için uygun ve verimli değil. Dolayısıyla kaynak sıkıntısının yaşandığı ve bir süre daha yaşanacağı bir dönem içindeyiz. Bu noktadan elbette çıkış mümkündür.

Doğru, istikrarlı ve disiplinli bir şekilde alınan kararlar uygulanırsa ülkemizin çok daha iyi yerlere geleceğine inanıyoruz. Enflasyonla mücadele sürecinde başarılı olundukça, iyileşme diğer alanlara da yansıtacaktır.

OECD'den çarpıcı rapor: Her 10 işsizden biri Türkiye'de



İşsizlik sorunu giderek büyürken Türkiye, 38 ülkenin bulunduğu OECD'de yüzde 9'luk işsizlik oranıyla Şili ile birlikte dördüncü sırayı paylaştı. OECD'de yer alan toplam 33.3 milyon işsiz, yüzde 9.3'ünün Türkiye'de bulunduğu belirlendi.

Dünyanın birçok ülkesinde işsizlik oranları düşerken, Türkiye'de bu oran artış gösteriyor. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'ne (OECD) üye 38 ülke arasında Türkiye, en yüksek dördüncü işsizlik oranının görüldüğü ülke oldu. OECD ülkelerinde işsizlik oranı, Kasım 2023 itibarıyla yüzde 4.8 ile tarihi düşük seviyelerde seyretmeyi sürdürdü.

Sözcü'de yer alan habere göre; OECD ülkeleri arasında en yüksek işsizlik oranı yüzde 11.9 ile İspanya'da gerçekleşti. İberya ülkesini, işsizlik oranının yüzde 10.3 olduğu Güney Amerika ülkesi Kolombiya ve yüzde 9.4 ile komşu Yunanistan takip etti. Türkiye ve Şili ise, yüzde 9'luk işsizlik oranlarıyla dördüncü sırayı paylaşıyor.

TÜRKİYE KADIN İŞSİZLİĞİNDE ÜÇÜNCÜ

Türkiye, işsizlik oranında OECD ortalamasını neredeyse ikiye katlamış durumda. Türkiye'de işsizlik oranı, kasımda 4 aylık düşüş serisini sonlandırarak yüzde 8.6'dan yüzde 9'a çıktı. Kasım itibarıyla Türkiye'de 3 milyon 116 bin kişi işsizken, OECD ülkelerindeki işsiz sayısı 33.3 milyon oldu. 38 üyeli örgütteki neredeyse her 10 işsizden 1'i (yüzde 9.3) Türkiye'de bulunuyor. Aynı dönemde Türkiye'de erkeklerde işsizlik oranı yüzde 7.5, kadınlarda ise yüzde 11.8 olarak tahmin ediliyor. OECD

29.01.2024

lkeleri arasında erkeklerdeki işsizlik oranında altıncı sırada bulunuyoruz. Kadın işsizliğinde ise üçüncü sıradayız. Kadınlardaki işsizlik oranında yalnızca İspanya ve Kolombiya, bizim üzerimizde bulunuyor. Geniş tanımlı işsizlik verilerine göre Türkiye’de işsizlik oranı yüzde 22.7 seviyesinde bulunuyor.

İSTİHDAMDA SON SIRADA

OECD lkeleri arasında işsizlikte zirveyi zorlarken, istihdam oranında ise sonuncuyuz. 2023’n üçüncü çeyreğinde Türkiye’de 15-64 yaş aralığında çalışabilir nüfusun istihdam oranı yüzde 53.9, işgücüne katılım oranı da yüzde 59.5 olarak hesaplandı. Türkiye, mevsimsel etkilerden arındırılmış iki veride de OECD lkeleri arasında sonuncu oldu. OECD’de istihdam oranı yüzde 70.1 ile rekor seviyede bulunuyor. İşgücüne katılım oranında ise 38 ülkenin ortalaması yüzde 73.8 oldu. Türkiye’de 31.6 milyon kişi istihdam ediliyor.

Mevduatta hesaplar karıştı: TL mevduatta faiz aşağı çekilirken, artış oranı da hız kesti

Merkez Bankası negatif net fonlaması 731.9 milyar lira rekor kırarken bankaların TL mevduat faizleri yüzde 50'nin altında kalmaya devam ediyor. Kur korumalı mevduat hariç TL mevduat artış hızı aralık ayında yüzde 11,6 iken ocak ayının ilk üç haftasında yüzde 2,5'te kaldı.



Şebnem TURHAN

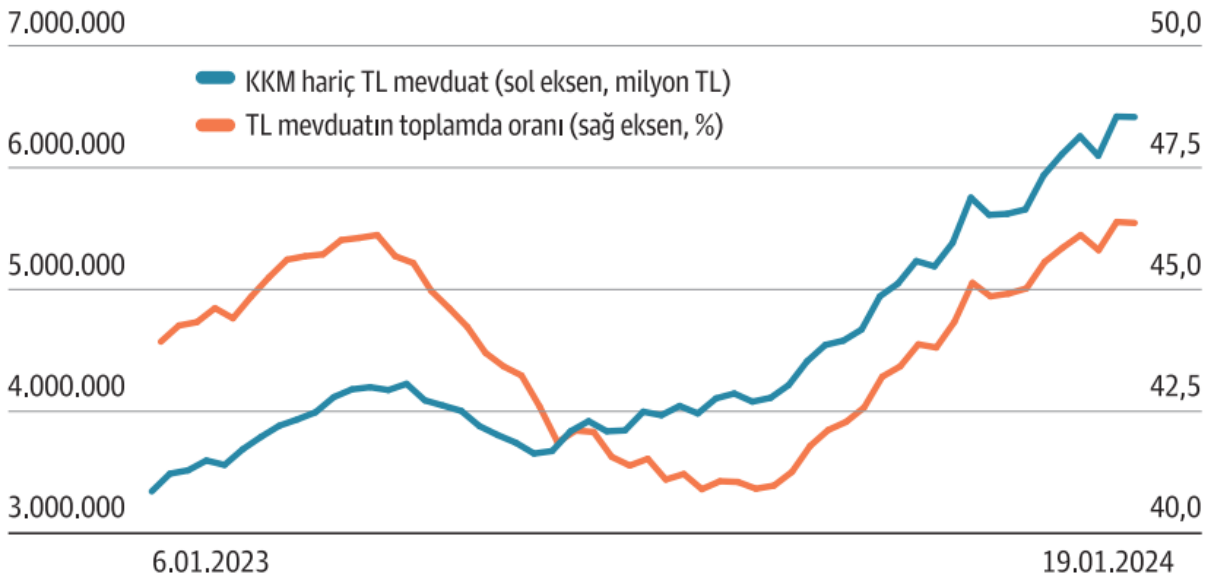
Merkez Bankası ve ekonomi yönetimi TL tasarrufların artırılması ve kur korumalı mevduattan çıkış stratejisi kapsamında politikalarını sürdürürken TL mevduat faizi ve mevduat hacmi istenilen seviyelerin altında bulunuyor. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) verilerine göre yeni yılla birlikte TL mevduat hacminde artış dalgalı bir seyir izlerken Merkez Bankası verilerine göre de 3 aya kadar vadeli TL mevduat faizi 19 Ocak haftasında 6 haftanın ardından ilk kez yüzde 50'nin altına geriledi. Ancak bankacılık sektörünün düşük miktarda TL mevduata verdikleri faiz oranı yüzde 40'ın altında seyrederken Merkez Bankası ortalama verileri döviz dönüşlü kur korumalı mevduat hesaplarına verilen TL mevduat faizleri yükseltiyor.

TL kaynaklı KKM'nin sonlanması etkili

Bankacılık sektörü 2023 yılının son haftalarında bilançoları için de yaptıkları hamlelerle TL mevduata verdikleri faiz oranını oldukça yükseltmişlerdi. Öyle ki şu an 1 milyon lira ve üstüne uygulanan yüzde 43-48 arası TL mevduat faizi o dönem 50

bin lira altına bile verildi. Böylece TL mevduat faizleri de hızla yükseldi ve Merkez Bankası ortalama verilerinde de yüzde 52'nin üzeri görüldü. Yeni yılla birlikte ise TL mevduat faiz oranlarında ciddi gerileme yaşanıyor. Bunun ilk sebebi bilanço etkisi ki bu her yıl aynı şekilde gerçekleşiyor, aralık ayında TL mevduat faiz oranları yükseltiliyor ardından ise düşüş başlıyor. İkinci neden ise TL kaynaklı kur korumalı mevduat hesaplarının yeni yılla birlikte artık açılmıyor olması. Böyle bir seçenek artık bulunmadığı için bankacılık sektörü TL kaynaklı KKM dönüşlerini daha düşük faiz oranları ile TL mevduata geçiriyor. Bu nedenle tasarruf sahipleri banka değiştirse bile diğer bankadan da istedikleri faiz oranını alamıyorlar.

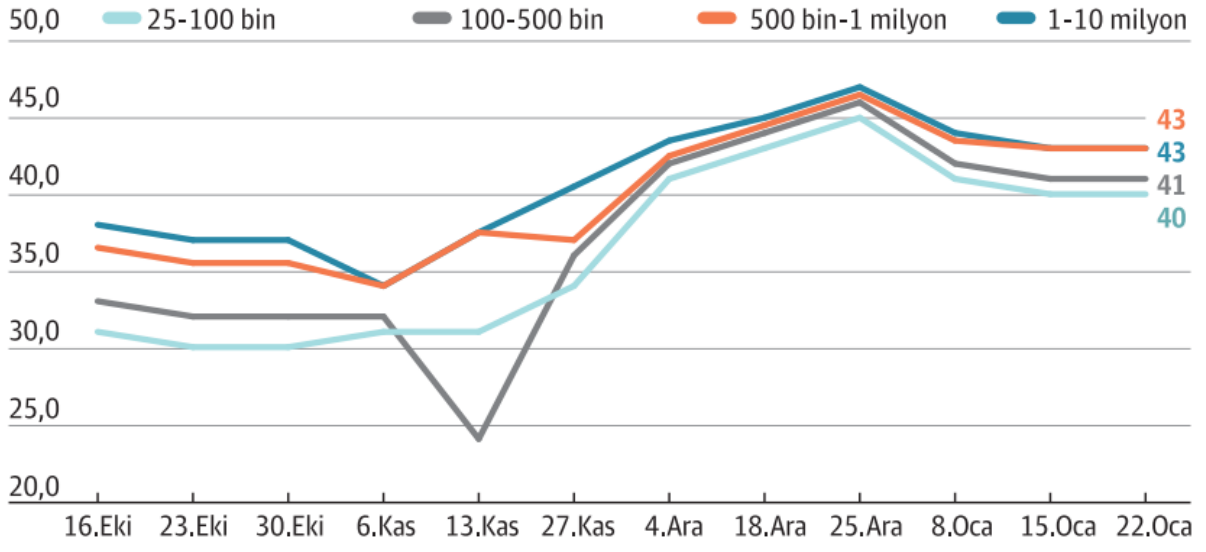
Bankacılık sektöründe TL mevduatın değişimi



Likidite fazlası rekor seviyeye çıktı

Üçüncü neden ise piyasadaki TL likidite fazlası. Her ne kadar Merkez Bankası depo ihaleleri ve ters repo ile piyasadaki likiditeyi çekse de ekonomistler para politikasının sıkılığının etkili olabilmesi için likidite fazlası değil yüksek bir negatif olması gerektiğine işaret ediyor. Merkez Bankası verilerine göre PPK sonrası net fonlama eksi 731 milyar 878 milyon liraya geldi. Bu durum sistemdeki likidite fazlasına işaret ediyor. Daha önce 3 Ocak'ta 400.2 milyar lira ile en yüksek seviyeye çıkmıştı.

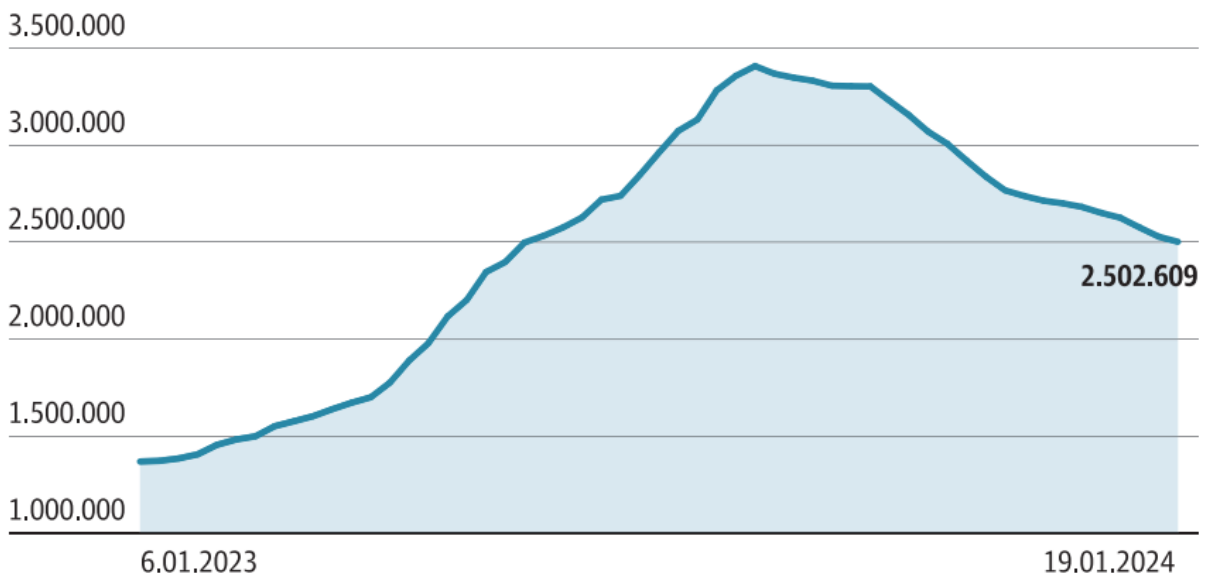
3 aya kadar vadeli TL mevduat faizi (%)



Bankaların verilerinden hesaplanmıştır.

Merkez Bankası kasım başından itibaren KKM'de zorunlu karşılık oranlarını artırırken yabancı para mevduatta ilave karşılık uygulaması getirdi. Kasım sonundan itibaren ise net fonlama negatif bölgede artışını hızlandırdı. Aralık ayı Para Politikası Kurulu toplantısının ardından ise Merkez Bankası TL depo alım ihalelerine başladı. Bu ay PPK öncesinde 55 milyar liraya kadar gerileyen negatif net fonlama 26 Aralık itibarıyla ile 731.9 milyar liraya kadar yükseldi. Fazla TL likiditesi de bankaların ellerinde TL fazlası olması nedeniyle mevduata ihtiyaç duymamasına ve faizleri de yükseltme eğiliminde bulunmalarına yol açıyor.

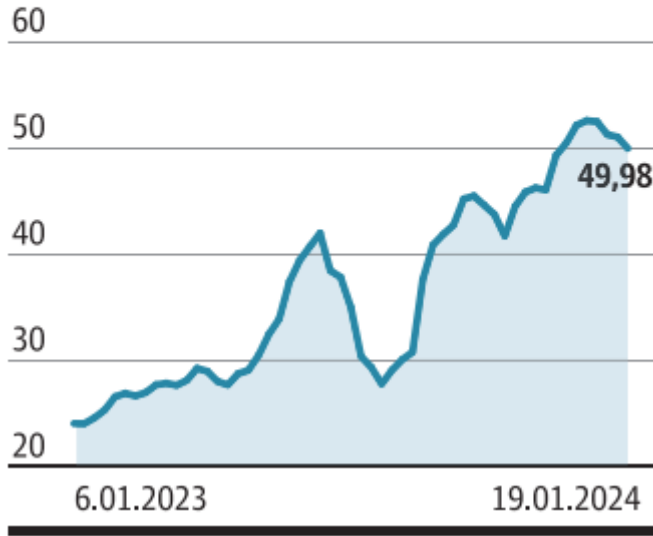
Kur korumalı mevduatın değişimi (milyon TL)



PPK sonrası gelmeyen makroihtiyati önlemlerin likidite fazlasındaki rekor seviyenin ardından devreye alınması bekleniyor. Ekonomistler hem TL mevduat faizlerinin

artması hem de likidite fazlasının çekilebilmesi için öncelikle Merkez Bankası'nın döviz karşılığı swap ihalelerinin miktarını azaltmasını ayrıca likidite senedi çıkarılması ile zorunlu karşılıklarda artış yapılabileceğini tahmin ediyor.

Bankalarda ortalama 3 aya kadar vadeli TL mevduat faizi (%)



Bu üç nedenden dolayı da ne TL mevduat faiz oranı ne de TL mevduat hacmi artışı istenildiği düzeyde seyretmiyor. Mevduat faizleri en çok tercih edilen 3 aya kadar vadelide yüzde 40 seviyesinde hatta düşük hacimlerde yüzde 36-39 seviyelerinde seyrediyor. TL mevduat hacmi ise BDDK verilerine göre geçen hafta 3.7 milyar lira azaldı. KKM hariç toplam TL mevduat 6 trilyon 414,8 milyar lira seviyesinde. Toplam mevduat ise 19 Ocak haftasında 15 trilyonu aştı. KKM hariç TL mevduatın toplam mevduat içindeki oranı da yüzde 42,66 seviyesinde. Bir önceki hafta yüzde 42,69 idi. Oranda çok küçük bir düşüş

görüldü. 2023 Aralık sonunda KKM hariç TL mevduatın toplam mevduat içindeki oranı yüzde 42,15 seviyesine yükseldi. Özellikle aralık ayında TL mevduat artışı sürekli pozitif seyredip haftalık artış yüzde 5'i bile aşarken yeni yılın ilk haftasında yüzde 2,5 geriledi. Aralık ayı boyunca KKM hariç TL mevduat artışı yüzde 11,5'e kadar hızlandı ancak ocak ayının ilk üç haftasında bu artış hızı yüzde 2,5'e sert düştü.

İhtiyaç ve TL ticari kredi faizinde hafif gerileme

Merkez Bankası verilerine göre bankaların TL bazlı ticari kredilerin faiz oranı ise 19 Ocak haftasında bir önceki haftaya göre 59 baz puan azalışla yüzde 53,25'e oldu. TL bazlı konut kredi faizleri 24 baz puan azalışla yüzde 41,38'e, taşıt kredi faizleri 317 baz puan azalışla yüzde 47,10'a ve ihtiyaç kredi faizleri 127 baz puan azalışla yüzde 61,90'a geriledi. Aynı hafta dolar bazlı ticari kredilerin faiz oranı aynı haftada bir önceki haftaya göre sabit kalarak yüzde 8,81 olurken, Euro bazlı ticari kredilerin faiz oranı 58 baz puan azalışla yüzde 7,64'e düştü. Bankacıların yaptığı hesaplara göre ticari kredilere uygulanan mevduat spreadi TL için yüzde 7,35, dolar ve Euro için sırasıyla yüzde 6,33 ve yüzde 6,45 oldu. TL ticari kredilerdeki mevduat spreadi dolar ve Euro kredilere uygulanan spreadin üstünde kalmaya devam etti.

Yüzde 45 faiz ne zamana kadar uygulanır?



Alaattin AKTAŞ

29 Ocak 2024 Pazartesi

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu faizin yüzde 45'e çıkarılmasından sonra perşembe günü yaptığı açıklamada ne demişti, hatırlayalım:

“Parasal sıkılaştırmanın gecikmeli etkileri de göz önünde bulundurularak, dezenflasyonun tesisi için gerekli parasal sıkılık düzeyine ulaşıldığı ve bu düzeyin gerektiği müddetçe sürdürüleceği...”

Bu cümleden çıkarılacak soru çok açık:

“Gerektiği müddetçe denildiğine göre acaba kastedilen süre ne olabilir?”

O sürenin ne olabileceği belli değil ama süreyi tayin edecek ölçüler belli:

“Politika faizinin mevcut seviyesinin (yüzde 45'in), aylık enflasyonun ana eğiliminde belirgin bir düşüş sağlanana ve enflasyon beklentileri öngörülen tahmin aralığına yakınsayana kadar sürdürüleceği...”

Süreyi belirleyecek iki etken gözetilecek.

Birincisi; yüzde 45 faiz, **“Aylık enflasyonun ana eğiliminde belirgin bir düşüş sağlanana”** kadar uygulanacak.

Ama bu yeterli görülüyor. İkinci olarak da **“Enflasyon beklentilerinin öngörülen tahmin aralığına yakınsaması”** beklenecek.

Merkez Bankası her ne kadar açıklamasında **“Enflasyon görünümü üzerinde belirgin ve kalıcı riskler oluşması durumunda parasal sıkılık gözden geçirilecektir”** diyorsa da artık yok; öyle üç dört ay üst üste çift haneyi zorlayacak ve yıllık oranı üç basamağa doğru tırmandıracak bir gidişat yaşanmazsa faiz artık daha

da yukarı çekilmez. Bu cümle biraz, **“Bir her şeye hazırlıklıyız”** türü bir ifade, hepsi o.

“Gerektiği müddetçe”ye yanıt bulabilir miyiz?

Önce şu gerçeğin altını çizelim.

Yüzde 45 faizin ne zaman değişeceğini, ağırlıkla da aşağı çekileceğini belirleyecek iki temel etken var.

Biri; iktisat kuralları.

Diğeri; siyasetçinin ne istediği.

İşte “gerektiği müddetçe”ye yanıt ararken ancak ilkinden hareket edebiliriz.

Çünkü siyasetçinin ne zaman ne isteyeceğini bilmek mümkün değil.

Oysa Merkez Bankası iktisadi olarak ne olursa ne olacağını sıralıyor. Bizim irdedeceğimiz de zaten o..

Önce aylık enflasyon

Öncelikle aylık enflasyonun ana eğilimine bakılacak. Söylenen bu.

Merkez Bankası enflasyonun mayısa kadar yüksek gideceğini aylar öncesinden açıkladı. Hem mayıs için yıllık oranın yüzde 74’le zirveye çıkacağını beklediği de yine çok önce ilan edildi.

Geçen yılın aralık ayı sonunda yüzde 65 olan yıllık oranın mayıs sonunda yüzde 74’e ulaşması, ilk beş ayda yüzde 22 dolayında bir artış beklediğine işaret.

Yıllık oran için mayısta yüzde 74’e, yıl sonu için yüzde 36’ya işaret edildiğinde her ay aynı düzeyde artış varsayımıyla ilk beş ay için aylık yüzde 4’lük bir tahminde bulunmuştuk. Artık ilk beş ayın nasıl seyredeceği daha belirgin hale geldi.

Ocak ayında yüzde 9, şubatta sarkan etkisiyle yüzde 4.5 dolayında bir artış beklediğimizi bir kez daha belirtelim. Sonraki üç ayda aylık yüzde 2.5 artış yaşansa ilk beş ay toplamı yüzde 23’e yaklaşır, mayıstaki yıllık artış da yüzde 75 olur.

Merkez Bankası ocak ve şubattaki yüksek oranları aylık enflasyonun ana eğiliminin bozulması olarak görmez. Bu oranlardan dolayı da bir faiz artışına gidilmez. Zaten sonrasında oranlar görece düşük gelmeye başlar ve faiz artışı hiç gündeme gelmez.

29.01.2024

Mayıstan sonra ne olur?

Yıllık oran dile getirdiğim aylık tahminlere göre ocakta yüzde 68, şubat, mart ve nisanda yüzde 71, mayısta yüzde 75 olur.

2024 enflasyonunda mayıs dönüm noktası... Doğalgazda geçen yıl başlatılan sıfır fiyat uygulamasından dolayı 2023'ün mayısındaki sıfır oranın etkisiyle bu yıl zirve mayısta görülecek ve sonrasında düşüş başlayacak. Hele hele temmuz ve ağustosta ne düşüş olacak!

Mayısta yüzde 74-75'e ulaşacak yıllık oranı yüzde 36 olarak ilan edilen düzeye indirmek gerçekten ciddi ciddi düşünülüyorsa haziranla birlikte ekonomi tam bir cendereye alınacak demektir. Tamam baz etkisiyle hızlı bir gerileme olacak ama yine de yüzde 36 çok zor. Zaten Merkez Bankası da kendine yüzde 42'ye kadar bir alan tanımış durumda, tahmin 36 ama üst sınır 42.

Eğer haziranla birlikte aylık ortalama artış yüzde 2 dolayında tutulabilirse yıllık oran ağustos sonunda yüzde 50'ye inecek. Bu oranı 3 Eylül Salı günü öğreneceğiz. Para Politikası Kurulu toplantısı da 19 Eylül Perşembe günü.

Enflasyon yüzde 50'ye düştü diye yüzde 45 olan faiz aşağı çekilir mi?

Makul iktisat teorileri "**Çekilmez tabii ki**" diyor.

Ama makul kavramına dikkat!

Aynı eğilimle yıllık enflasyon eylülde yüzde 46'ya, ekimde yüzde 44'e, kasımda yüzde 42'ye, aralıkta da yüzde 41'e iniyor.

"Artık enflasyonun üstünde de faiz vermeyelim" denilirse ekimde yüzde 44'e gerileyecek enflasyondan sonra faiz indirimi söz konusu olabilir. Yani en erken kasım ayında bir indirime gidilebilir.

Tabii enflasyona ilişkin bu tahminler, en iyimser senaryoya göre oluşacak durumu yansıtıyor.

Seçime kadar enflasyona göre çok az artırılacağı anlaşılan kur, seçimden sonra biraz bırakılır ve bu da geçen yılın yaz aylarında olduğu gibi fiyatların hızla artmasına yol açarsa yukarıdaki senaryo tümüyle çöpe gider. Bu durumda yıl içinde bir faiz indirimi hiç gündeme gelmez.

Ama unutmayalım; bunlar iktisadın makul öngörülleri. Biz makule istisnai olarak döndüğümüz için daha önce olduğu gibi çok farklı bir yola da girebiliriz.

Hele şu 31 Mart bir geride kalsın...

Seçim sonrasına dezenflasyon randevusu



Maruf BUZCUGİL

29 Ocak 2024 Pazartesi

Enflasyon ne kadar yüksek olursa olsun siyasi kaygıların enflasyonla topyekûn mücadeleye hep üstün geldiği bir ülke Türkiye. Ufukta seçimin olması enflasyonla mücadelenin ötelenmesi için en makul gerekçe olarak kabul ediliyor. İktidarı, muhalefeti, iş dünyası neredeyse seçim öncesi enflasyonla bütüncül mücadeleye girişilemeyeceği konusunda hemfikir. Bunu Mayıs 2023 seçimleri öncesinde de net bir şekilde gördük. Enflasyonla bütüncül mücadeleyi odağına alan orta vadeli bir planın seçimin sonucu ne olursa olsun uygulanabileceği konuşuluyordu. Ancak, seçim sonuçlarının büyük kentlerde muhalefetin gücünü koruduğunu göstermesi iktidarın 31 Mart 2024 yerel seçimlerini de düşünerek adımlar atmasına neden oldu. Muhalefetin el artırarak katkıda bulunduğu, yeni ekonomi yönetiminin akıl dışı ilan ettiği seçim ekonomisi Mayıs öncesi kadar olmasa da hala sürüyor. Enflasyonu dayanılmaz hayat pahalılığı olarak hisseden ücret ve emekli maaşıyla yaşayanlar yine seçim öncesi kendilerine biraz nefes aldıracak artışların derdinde.

Enflasyona dayanıklı ülke Türkiye

Tarihte görülmedik salgın ve 6 Şubat 2023'de yaşadığımız deprem felaketi koşulları, devam eden seçim ekonomisinin etkisiyle yüksek enflasyonu katlanılması zorunlu bir olgu olarak dayatıyor.

Ekonominin tüm dengelerini altüst eden, gelir dağılımını bozan, toplumsal ahlaki hırpalayan enflasyonu “afet” gibi algılayarak tüm kesimlerin dayanışması ile makul düzeye çekme düşüncesinin uzağındayız. Dezenflasyon sürecinin başlaması için seçim sonrasına randevu veriliyor. Merkez Bankası Para Politikası Kurulu metinlerinden parasal sıkılaştırmanın dozunun ve şiddetinin 31 Mart seçim sonuçlarına göre ayarlanacağını kestirebiliyoruz. Türkiye, uzunca bir süredir dünyadan “yüksek enflasyona en dayanıklı ülke” nitelemesini hak edecek şekilde ayrılmış durumda. Eski bürokrat, akademisyen ve yazar Mahfi Eğilmez'in ibretle gözümüze soktuğu enflasyon türlerinin uç örneklerini dünya literatürüne sokmuş olmanın utancını yaşıyoruz. Mahfi Eğilmez'in, yüksek enflasyonla birlikte Türkiye'nin

“skimpflasyon” (ürünün kalitesinin düşürülmesi) ve “shrinkflasyon” (ürünün gramajının düşürülmesi) dönemine girdiği saptamaları aslında enflasyonla mücadelede ne kadar geç ve eksik kaldığımızı gösteriyor.

İktidar ve dezenflasyon süreci

2004-2016 yılları arasında 10 yılı tek haneli enflasyonla geçirebilmiş olan Türkiye'nin siyasi hafızası 2001 krizinden sonra girilen orta vadeli programın bedelini ödeyerek yok olan siyasi partileri unutamıyor. Ak Parti de bu geçmişten ibret alarak 21 yıllık iktidarına beşiklik eden güçlü ekonomiye geçiş programının nimetlerini akılda tutuyor. İktidarın seçimden sonra enflasyonla mücadelede nasıl bir yol izleyeceğini, önümüzdeki 4 yıllık seçimsiz dönemde dezenflasyon sürecini nasıl yöneteceğini hep birlikte göreceğiz.

CHP'deki iç savaş, seçimi umursamayacak kadar şiddetli

Yerel seçimlere 2 ay kala CHP'de lider değişiminin ardından daha da görünür hale gelen iç savaş tüm hızıyla sürüyor. Parti içi mücadelelerde seçimler öncesinde hep şahit olunan “kol kırılır yen içinde kalır”, “seçime kadar baltaları gömelim”, “hele seçimi alalım sonra hesaplaşırız” yaklaşımından eser yok. Ankara kulislerinden bize yansıyanlar parti içindeki iktidar savaşının partinin seçim enerjisini büyük ölçüde emdiğini gösteriyor. CHP'nin seçimi almasına kesin gözüyle bakılan İzmir, Çankaya gibi yerlerde içe dönük savaşın daha da şiddetli geçtiği gözleniyor. Önceki CHP Genel Başkan Yardımcısı Eren Erdem'in partisinin belirlenmiş ve seçilmiş belediye başkan adayları ile ilgi sosyal medya hesabından yaptığı çok sert açıklamalar ve suçlamalar parti tabanında rahatsızlık yaratmış durumda. Eren Erdem, partisinin seçimlerde vatandaşlardan oy isteyecek adaylarını rakip partilerin şaşkınlıkla izlediği ayrıntıda iddiaları ortaya koyarak eleştiriyor. Parti içi iktidar savaşından başını kaldıramayan CHP'nin bu seçimlerde işi daha da zor görünüyor.

İstiklal Mücadelesinde Mülkiyeliler

Ekonomi gazeteciliğinin duayenlerinden ustamız Vecdi Seviğ'in yıllardır üzerinde çalıştığı “İstiklal Mücadelesinde Mülkiyeliler” kitabı yayımlandı. Mülkiyelilerin kurduğu Bilay Vakfı'nın yayımladığı kitap devletin değişik kademelerinde görev almış mülkiye mezunlarının Mustafa Kemal Paşa ile nasıl iletişim kurduklarını, milli mücadeleye nasıl katıldıklarını anlatıyor. Kitabın tanıtım söyleşisinin yapıldığı Mülkiyeliler Birliği'ndeki toplantı büyük ilgi gördü. Yakın geçmişe kadar İçişleri, Dışişleri ile ekonomi bürokrasisinde önemli görevlerde bulunmuş kişileri ve üniversite hocalarını bir arada görmek imkanı bulduk. Ankara'nın siyaset ve ekonomi kulislerine düşen yeni konu başlıklarından haberdar olduk. Elbette, başta Vecdi Seviğ olmak üzere toplantıya katılan mülkiyelilerin çoğunun dönem arkadaşı Mahfi Eğilmez'in Türkiye'deki enflasyon türlerine ilişkin tanım ve uyarıları kitap dışı sohbetlerin baş konusuydu.

Mevduat faizleri zirveden döndü



Naki BAKIR

29 Ocak 2024 Pazartesi

Kur Korunmalı Mevduatın (KKM) tasfiyesi sürecinde klasik TL mevduat üzerinden kaynak toplama yarışına giren bankaların, 2023'ün ikinci yarısında giderek artan rekabet dolayısıyla hızla yükselterek 21 yıl önceki düzeylere çıkardıkları mevduat faizleri, 2024'ün ilk üç iş haftasında ise zirveden dönerek düşüş sürecine girdi.

Merkez Bankası'nın son faiz artırım kararı öncesine ait verilere göre, bankaların tüm vadelerdeki toplam TL mevduatlara uyguladıkları yıllık basit faiz oranlarının sektör bazında ağırlıklı ortalaması 29 Aralık-19 Ocak arasında 1,16 puan düşüşle yüzde 47,06'dan yüzde 45,9'a geriledi.

Bankalar, bu dönemde özellikle bir aydan uzun-bir yıldan kısa vadelerdeki mevduata uyguladıkları faizleri aşağı çekti. Merkez Bankası tarafından, "ağırlıklı ortalama" bazda akım veri olarak açıklanan haftalık verilere göre bankalar klasik TL mevduata uyguladıkları faizleri özellikle 2023'ün son aylarında dramatik biçimde yükseltmişlerdi. Bu süreçte özellikle 1-6 ay arasındaki vadelerde ortalama faiz, yıllar sonra ilk kez yüzde 50'yi aşmıştı.



29 Aralık itibarıyla; üç aya kadar vadeli TL mevduatın sektör ortalamasında yıllık basit faizi yüzde 52,50 ile 4 Ekim 2002'deki yüzde 53,66'dan sonraki, altı aya kadar vadelininki de yüzde 51,67 ile 31 Ocak 2003'teki yüzde 51,83'ten sonraki en yüksek düzeyi görmüştü. 21 yıl aradan sonra yüzde 50'nin üzerini gören mevduat faizleri, son haftalardaki düşüşle yeniden yüzde 50 düzeyinin altına indi.

1-12 ay vadede düşüş var

Üç ayada kadar (1-3 ay) vadeli mevduatın ağırlıklı ortalama faizi 5 Ocak haftasında yüzde 51,29'a, 12 Ocak'ta yüzde 51,05'e, en son verisi alınan tarih olan 19 Ocak 2024 itibarıyla da yüzde 49,98'e indi. Böylece söz konusu vadenin ortalama faizi üç haftada 2,52 puan düştü.

Altı aya kadar (3-6 ay) vadedeki mevduatın yıllık basit faizlerinin ağırlıklı ortalaması da üç haftada 3,91 puan düşerek yüzde 47,76'ya geriledi. Bir yıla kadar vadeli mevduatın ağırlıklı ortalama faizi 1 Aralık 2023'te yüzde 45,12 ile 6 Haziran 2003'ten sonraki dönemin en yüksek düzeyini gördükten sonra, düşüşe geçerek 29 Aralık'ta yüzde 42,29'a inmişti.

Söz konusu faiz 2024'ün ilk üç iş haftasında düşüşe devam ederek yüzde 41,45'e kadar indi. Bir yıl ve daha uzun vade ile açılan TL mevduatların yıllık basit faizlerinin ortalaması da 22 Aralık'ta yüzde 39,59'la, 8 Ağustos 2003'ten sonraki dönemin yüksek düzeyini gördükten sonra 29 Aralık'ta yüzde 37,76'ya geriledi, 19 Ocak itibarıyla da yüzde 37,79 düzeyinde oluştu.

Bankalarca Mevduata Verilen Ağırlıklı Ort. Faiz (Akım; %)					
	1 Aya Kadar	3 Aya Kadar	6 Aya Kadar	1 Yıla Kadar	1 Yıl+
30 Aralık 22	16,06	24,17	14,97	20,98	12,53
27 Ocak 23	16,30	25,31	14,25	13,33	11,54
24 Şubat 23	16,91	26,95	16,49	12,67	11,79
31 Mart 23	17,79	29,23	15,39	13,27	12,15
28 Nisan 23	19,56	28,73	18,86	12,12	10,99
26 Mayıs 23	24,21	33,88	19,04	14,57	12,94
30 Haziran 23	28,45	38,45	27,56	27,39	17,68
28 Temmuz 23	23,44	29,32	26,76	20,19	18,81
25 Ağustos 23	25,06	30,76	23,82	20,13	19,80
29 Eylül 23	33,25	45,21	38,03	35,61	31,49
27 Ekim 23	35,72	41,72	38,89	35,10	32,78
24 Kasım 23	38,81	46,07	46,47	40,83	38,24
29 Aralık 23	43,68	52,50	51,67	42,29	37,76
5 Ocak 24	44,05	51,29	50,02	42,90	37,77
12 Ocak 24	43,84	51,05	49,80	41,99	37,81
19 Ocak 24	44,02	49,98	47,76	41,45	37,79

Bir aya kadar (30 günden az) vadedeki mevduata uygulanan faizlerin ağırlıklı ortalaması ise 29 Aralık'ta yüzde 43,68 olurken, artmaya devam ederek 5 Ocak'ta yüzde 44,05'le, 23 Mayıs 2003'teki yüzde 44,55'ten sonraki en yüksek düzeyi gördü.

İzleyen hafta yüzde 43,84'e gerileyen söz konusu vadenin ağırlıklı ortalama faizi, 13 hafta sonra ilk kez düşmüş oldu. Bir aya kadar vadenin ortalama faizi 19 Ocak'ta

ise tekrar yükselerek yüzde 44,02 oldu.

Kredi faizleri de gevşedi

Mevduat faizlerinin yanı sıra bankaların kullandığı kredilere uyguladığı faizlerde de özellikle son hafta aşağı doğru iniş gözlemlendi. Bankaların ihtiyaç kredilerine uyguladığı yıllık basit faizlerin ağırlıklı ortalaması 5 Ocak'ta yüzde 63,42 ile yüzde 66 düzeyinde gerçekleştiği 15 Mart 2002'den sonraki dönemin en yüksek düzeyine ulaşmıştı.

İhtiyaç kredisi ortalama faizi 12 Ocak'ta yüzde 63,17'ye, 19 Ocak'ta da yüzde 61,9'a indi. Yılın son çeyreğinde yüzde 47'yi aştıktan sonra, yıl sonu kampanyalarının da etkisiyle arızı aşağı çekilen ve 29 Aralık itibarıyla yüzde 33,31 olan taşıt kredisi yıllık faizi, 5 Ocak'ta yüzde 36,11 ve 12 Ocak'ta yüzde 50,27'ye çıktıktan sonra son hafta yüzde 47,1'e çekildi.

Konut kredilerinin yıllar sonra eylül ayında yüzde 40'ı aşan, bu yıl 5 Ocak'ta yüzde 42,1'e kadar yükselen sektör ortalaması yıllık faizi, izleyen iki haftadaki düşüşle yüzde 41,38'e indi. Ticari kredilere uygulanan yıllık faizlerin 21 yıl sonra ilk kez geçen yıl eylül ayında yüzde 50'yi aşan ve bu yıl 12 Ocak itibarıyla yüzde 53,84'e kadar çıkan sektör ortalaması düzeyi de son hafta yüzde 53,25'e geriledi.

Düşüş devam eder mi?

Mevduat faizlerine ilişkin haftalık veriler, en son 19 Ocak durumunu yansıttığı için Merkez Bankası Para Politikası Kurulu'nun (PPK) politika faizini 250 baz puan artırarak yüzde 45'e çıkarma kararı öncesine ait bulunuyor. Politika faizindeki artışın mevduat faizlerine etkisini önümüzdeki hafta göreceğiz.

Kurul'un, "politika faizinin mevcut düzeyinin aylık enflasyonun ana eğiliminde belirgin bir düşüş sağlanana ve enflasyon beklentileri öngörülen tahmin aralığına yakınsayana kadar sürdürüleceği, enflasyon görünümü üzerinde belirgin ve kalıcı riskler oluşması durumunda ise sıklığın gözden geçirileceği" açıklaması, ekonomi çevrelerinde faiz artırımında sınıra gelindiği şeklinde anlaşıldı.

Faize etki eden iki faktör

Mevduat faizlerinde anılan dönemde yaşanan düşüşe etki eden faktörlerden birini, enflasyonda düşüş öngörüsünün oluşmaya başlaması ve bunun fiyatlanması oluşturuyor.

Enflasyonun önümüzdeki dönemde tedrici biçimde düşüş trendine gireceği yönündeki beklentiler giderek güçleniyor. Faizdeki düşüşe etki eden bir diğer önemli faktörü ise kredi talebi oluşturuyor. Mevduat şeklinde topladıkları fonları kredi olarak satan finansal kuruluşlar olan bankaların mevduat toplamada faiz dışında maliyetleri de bulunuyor.

29.01.2024

Faizlerinin yüksek olması nedeniyle kredi talebi azalınca, bankaların mevduata talebi de azılıyor. Bu da mevduat faizlerini aşağı çekmelerine yol açıyor. Mevduat talebi ve dolayısıyla mevduat faizinin artması için kredi talebinin artması gerekiyor. Bankaların kredi faizlerinde başlayan gevşemenin de bu talebi uyarmaya yönelik olduğu değerlendiriliyor.

“Kooperatifçilik” enflasyona da ilaç; ama... (1)



Ferit Barış PARLAK

29 Ocak 2024 Pazartesi

Ticaret Bakanı Ömer Bolat dikkat çekti: “Gıda enflasyonunu düşürmek için, kooperatiflerimizin sayısını hızlıca çoğaltmak zorundayız.”

Çok yerinde bir tespit...Örneğin: Balıkçılık...Japonya ve ABD’de kooperatifler aracılığı ile büyüyor... İnsanlar birlikte karar alıyor, el ele üretiyor...

Problemleri “birlikte” çözüyor... Pastayı adil bölüşüyor... Yöneticilere değil, çabalayana ayrıcalık tanınıyor...

Gerektiğinde kendisini cezalandırıyor, “gelecek için” bir yıl balık avlanmıyor... Doğanın yasasına da, yazılı yasalara da saygı duyup “harfiyen” uyguluyor...

Hollanda’da meyve-sebze üretimini ve pazarlamasını, pazarın yüzde 95’ini elinde bulunduran 15 kooperatif yürütüyor...

Çiftçi kendini güvende hissediyor, çabasının karşılığını alıyor ve bu sayede daha iyisini üretmeye odaklanabiliyor...

Biz neden kooperatifçilik yapamıyoruz? Üstelik... Almanya’da REWE; Japonya’da Nippon; ABD’de Farm gibi milyar dolarlık “binlerce şirketin”, “kooperatifçilik”/”birliktelik” sayesinde bu seviyeye geldiğini görüyoruz...

29.01.2024

Dahası...Geleneğinde halayı/horonu/barı/horayı, “el ele/kol kola vererek”, “birbirine tutunarak” büyütmek olan bir toplumuz...

VELHASIL

Bu verilere ve avantaj sağlayacak geleneklerimize rağmen neden tarımda/sanayide “kooperatifler”i büyütemedik? (sonraki yazımın konusu)

İpucu: Mevcut Kooperatifçilik Yasası'nı “işin uzmanları” dahi anlayamazken; Yapılan işi, yasaya uyduran, boşluk/yol bulan “uzman”/“üstat” olabiliyorken!; Mevcut mevzuat/uygulamaların, Japonya, ABD gibi ülkelerdeki, “üyesine başarı, refah sağlayan” kooperatifçilik düzenlemeleriyle ilgisi yokken nasıl gelişebilirdi ki kooperatifçilik?



Abdulkadir Selvi

Santa Maria Kilisesi'ne saldırının arkasındaki plan

KRİTİK bir dönemden geçiyoruz. Aynen yaz mevsimi, kış mevsimi gibi bizim bir de provokasyon mevsimimiz var. Yaşadığımız son olaylara bakınca provokasyon mevsiminin açıldığını görüyoruz. Sarıyer'deki Santa Maria Kilisesi'nde yapılan saldırıyı kast ediyorum.

Bir yönüyle '27 Nisan e-Muhtırası'nın verildiği, Cumhuriyet mitinglerinin yapıldığı, Cumhurbaşkanlığı seçimini engellemek için 367 kararının çıktığı günlere benziyor. Bir yönüyle de Türkiye'yi 28 Şubat sürecine sürükleyen provokasyonların gerçekleştiği olayları hatırlatıyor.

KOKTEYL PROVOKASYON PLANI

Belli ki sadece 28 Şubat planını devreye sokmamışlar. O planın bayatlaması üzerine 2006-2007'deki kiliselere, rahiplere, gayri müslim vatandaşlarımıza yönelik suikastlerin yaşandığı oyunları da devreye sokmuşlar. Hiçbir savaş bir öncekinin benzeri değildir ilkesinden hareket edip, bir ondan bir bundan kokteyl bir provokasyon planı hazırlamışlar.

TETİĞİ ÇEKTİRENLER

Bu olaylarda tetikçiler önemli. Ama onlardan daha önemli bir nokta var; o da o tetiği çektirenlerin kimler olduğu ve bu tür suikastlerden ne bekledikleri. Yani asıl o tetiği çekenlerin arkasındaki güçler önemli.

1- NEDEN KİLİSE

Suikast için Santa Maria Kilise'nin seçilmesi Hristiyan Batı dünyasına mesaj verilmesi açısından anlamlı.

2- PROFESYONELLER

Suikastçiler oldukça profesyonel. Çok rahat tavırlarla kiliseye geliyorlar. Belli ki önceden bir keşif yapmışlar. Kiliseyi ve ayin saatini çok iyi biliyorlar.

3- KAFASINA ATEŞ EDİYORLAR

Takip ettikleri şahıs Tuncer Cihan'ın arkasından kiliseye giriyorlar. O sırada kar maskelerini yüzlerini kaplayacak şekilde indiriyorlar. Hedef şahsın ölmesi için doğrudan kafasına ateş ediyorlar.

4- PANİK BELİRTİSİ YOK

Kilisede cinayet işledikten sonra en ufak bir panik belirtisi göstermeden karşıdaki bir hedefe de ateş ediyorlar. Tetikçi çıkış kapısına yöneliyor sonra geri dönüyor, vurduğu Tuncer Cihan isimli şahsın tam karşısındaki bir kişiye ateş ediyor, kapıdan çıkmadan önce yine aynı şahsa doğru tekrar ateş ediyor.

5- YÜRÜYEREK ÇIKIYORLAR

Bu sırada hem tetikçi hem yanındaki şahıs çok sakinler. İnsanlar manavdan elma alırken bile böyle rahat hareket edemezler. Belli ki profesyoneller. Kiliseye geldikleri gibi suikastten sonra da yürüyerek çıkıyorlar. Belli ki onları orada bekleyen birileri var. Daha sonra onların yardımı ile oradan uzaklaşıyorlar.

RAHİP SANTORO CİNAYETİ

Santa Maria Kilisesi'ndeki suikast bir yönüyle 5 Nisan 2006 tarihinde Trabzon'da işlenen Rahip Santoro cinayetine benziyor.

Rahip Santoro'yu öldüren Oğuzhan Akdin 18 yaşın altındaydı. Zaten bu tür cinayetleri az ceza alması için ya akli dengesi yerinde olmayan kişilere işletirler ya da 18 yaşın altındaki gençlere...

DİNK SUİKASTI

Rahip Santoro'yu kilisenin içinde döven şahıs ise Yasin Hayal'di. Ondan sonra öldürüldü. Peki Yasin Hayal nerede karşımıza çıktı? 19 Ocak 2007 tarihinde işlenen Hrant Dink suikastinin azmettiricisi olarak. Yasin Hayal, Ogün Samast'ı azmettiren şahıs olarak yargılanıp müebbet hapis cezasına çarptırıldı.

Demek ki bu işlerin arkasındaki azmettiriciler önemli.

MALATYA ZİRVE

Bu saldırı bir yönüyle Malatya Zirve Yayınevi katliamını andırıyor. Biri Alman ikisi Türk üç kişi bıçaklanarak öldürülmüştü. 18 Nisan 2007 tarihinde işlenen Zirve Yayınevi katliamının FETÖ tarafından organize edildiği, sahte belgeler ve yalancı gizli tanıklarla araçsal hale getirildiği ortaya çıkmıştı.

AMAÇ NEYDİ

Bu suikastlerin tek tek tarihlerini verdim. Çünkü bunlar aynı zincirin halkalarıydı. Hrant Dink suikastı, Zirve Yayınevi katliamı ve Rahip Santoro cinayeti

bize bir şey öğretti: Bunlar FETÖ tarafından Hıristiyan Batı dünyasının desteğini sağlamak için, Batı'ya mesaj vermek üzere organize edilmiş suikastlerdi.

KİLİSE SEÇİLMİŞ

Santa Maria Kilisesi'ndeki suikast de hiç şüphesiz olmasın ki Hıristiyan Batı dünyasına mesaj vermek üzere hazırlanmış, adrese teslim bir provokasyondur. Yoksa iki profesyonel tetikçi o şahsı kiliseye girdiğinde değil, tam da ayin sırasında kameraların suikast görüntülerini anbean kaydedeceği bir mekânda değil, sokağın kuytu bir köşesinde de işleyebilirlerdi. Ama o sıradan bir cinayet olurdu. Amaç gerçekleşmezdi.

ANITKABİR, CAMİ, KİLİSE

Yerel seçimlere giderken provokasyon mevsiminin açıldığı belli oldu. 28 Şubat sürecinde İngiliz aparatı olarak görev yapan Hizb ut-Tahrir tekrar sahneye sürüldü. Hizb ut-Tahrir'ci şahıs Anıtkabir'de şeriat çağrısı yaptı. 28 Şubat öncesi meczupların eylem yaptığı Anıtkabir, bir kez daha Atatürkçü kesimleri tahrik edecek bir mekân olarak seçilmişti.

FATİH CAMİİ

İstanbul'da Fatih Camisi'nin imamını bıçaklayan şahsın bu saldırıdan önce başka camileri de gezip keşif yaptığı tespit edildi. İstanbul'un simge camilerinden olan Fatih Camii'nin seçilmesi ise tesadüf değildi.

KELİME-İ TEVHİD BAYRAĞI

Gazze'ye destek için düzenlenen mitingden dönen İsmail Aytemiz isimli vatandaşımızın elindeki Kelime-i Tevhid bayrağı nedeniyle saldırıya uğraması da yine fay hatlarını harekete geçirmeye yönelik saldırılardan biriydi.

MOSSAD NE İSTEDİ

Her şeyi anlarım ama bir şeyi anlamam; Mossad casuslarına yönelik operasyonda yakalananlardan ne çıktı? Mossad bunlardan Süleymaniye ve Taksim camilerinin görüntülerini istemiş. Mossad imana gelip Müslüman olmayacağına göre cami görüntülerini neden ister?

Bir süre önce İstanbul'da gerçekleştirilen DEAŞ operasyonunda yakalananların kiliselere ve sinagoglara yönelik saldırı hazırlığı içinde oldukları tespit edilmişti. Demek ki iş bölümü yapmışlar. Mossad camilere, DEAŞ kilise ve sinagoglara yapılacak saldırılar için görevlendirilmiş. Ama patronları aynı.

Birilerinin planı bu ama kiliseye saldırıda bulunanların yakalanması ile Türkiye'ye kurulan bir tuzak daha akamete uğratılmış oldu.



İbrahim Kahveci

Türkiye neden Avrupa'dan bile pahalı?

Sosyal medyada **Mert Yılmaz**'ın paylaşımına baktım.

Şunu söylüyor: “Çevremdeki insanların büyük bir bölümü yeme-içme maliyetlerinin yüksekliğini konuşuyor. Ödenen hesaplar sadece enflasyon ile açıklanamaz. Kimse beni bir kaşarlı tost için istenen ortalama 75 TL'nin maliyet ve üzerine eklenmiş makul bir kar ile ortaya çıktığına inandıramaz.”

Ve bu soruna bazı cevapları vereyim:

Sadi Uzunoğlu: “İnan aynı masanın fiyatı Almanya'da da aynı. Ancak fark şu: Bizde gelir ortalama 10 bin onlarda 50 bin dolar.”

Gökhan Işıkman “Bursa'da yerel bir köftecide 1 porsiyon köfteye 575TL istediler. piyaza 250TL! Toplasanız 180-200gr köfte var (sadece köftenin malzeme maliyeti 70TL) . Nedir bu böyle deyince de “İşletme maliyetlerimiz arttı” diyor. Bunun ekonomi ile bir açıklaması olamaz.”

Yalçın Koçmaz “Mudanya cafede bir ufak bardak çayı 40 TL'ye içtik. Bebek, Caddebostan veya Bodrum değil, bildiğin sıradan bir Anadolu kafesi.”

Tufan Cömert: “Lütfen bu yazacaklarımı ukalalık olarak görmeyin ama Londra'da aynı ayarda bir yemek yemek şu an İstanbul ile neredeyse başabaş. Ve Londra dünyanın en pahalı ilk 10 şehri arasında.”

Alp Önal: “İspanya için de aynısını söyleyebilirim. Eskiden ÖTV'den dolayı pahalıyız derdik. Şimdi gıdadan tekstile, birebir aynı marka ithal ürünlerde bile Euro cinsinden pahalıyız.”

Ve son paylaşımı **Ebru Usta**'dan verelim: “Bu fotoğrafı 2 gün önce çekmiştim. 1 kg'lık portakal paketleri=1 pound (38 TL); 2 tane ananas 1 pound. Manav fiyatları böyle

29.01.2024

ama market fiyatları da aşağı yukarı böyle. Bu ürünlerin hepsi ithal üstelik, burada yetişmiyor. Türkiye’de yetişen portakalın kilosuna bahçede 3 TL iken markette 45 TL olmuş. Üreticiden markete giderken taşıma ya da araçların maliyeti bu kadar fark ettiriyor mu? Burada taşıma maliyeti yok mu? Var. Hatta başka ülkeden taşıyor...”

İngiltere’den market fiyatlarına bakıyoruz: Soğan 49 peni (18,6 TL), patates 59 peni (22,7 TL) . Portakal 1-1,2 F (38-46 TL)

Burada özellikle narenciyeye dikkat çekmek gerekiyor. Türkiye bu yıl narenciyede adeta rekor üretim yaptı. Limon, portakal, greyfurt, mandalina adeta dalında kaldı.

TÜİK, aralık ayında tarla fiyatı olarak portakal için 5,82 TL, mandalina için 4,66 TL, limon için 5,24 TL ve greyfurt için de 5,72 TL diye fiyat açıklamış. Lakin TV ekranlarında tarlasını bedavaya vermeye hazır çok sayıda çiftçi görüyoruz.

Portakalından mandalinasına, limonundan greyfurtuna ürünlerin yerlerde çürüdüğüne şahit oluyoruz.

Şimdi sorumuz şu: Aynı portakal Türkiye’de tarlada 3-5 lira ederken, İstanbul ve Londra’da nasıl aynı fiyata satılabiliyor?

Keza yemek fiyatlarını da benzer şekilde kıyaslayabiliriz. İngiltere’de 1200 sterlin (45 bin TL) civarı olan asgari ücret bizde daha yeni 17 bin lira oldu. Hatta Londra’da 2000-3000 sterlin olan kira fiyatlarına rağmen bizde neden pahalılık daha yüksek?

Nasıl oluyor da Türkiye’de sudan ucuz olan tarladaki portakalı İngilizlerle aynı fiyata yemek durumunda kalıyoruz?

Bakınız Türkiye’de çok sayıda iktisatçı ekonomideki başlıca sorunun ÜRETİM olduğunu dile getirir. Oysa bakın, sadece portakal örneği karşımızda duruyor: Üretim dersiniz deli gibi ve haddinden fazla ama ucuzluk yine yok.

Kısaca diyeceğim o ki, **Türkiye’de ana sorun üretim değildir.**

Benzer çarpıklık özel okullar örneğinde de saklı. Efendim özel okul fiyatları uçmuş ve fiyatlar enflasyondan kat be kat fazla artmış.

Oysa özel okul piyasası serbest ve her isteyen girişimci bu piyasaya girerek pastadan pay alabilir. Okul fiyatlarındaki fahiş artış yüksek kar getiriyorsa hiç şüpheniz olmasın ki derhal bu piyasaya herkes hücum edecektir.

29.01.2024

Ama ben söyleyeyim: Böyle bir şey de olmayacak. Çünkü birçok özel okulun son yıllarda battığına da bizler şahit olduk.

O zaman sorun nerede?

Önce şu noktayı ifade edelim: Türkiye’de fiyatlar düzeyini çok konuşuyoruz ve bunun üzerinden tartışmalar yapılıyor. Oysa enflasyon oranı kadar işin bir başka boyutu da **OYNAKLIK oranıdır**.

Mesela 2021 yılında yüzde 15 seviyelerinde gezinen enflasyon oranımız, aniden ve birden ve de tek bir kişinin inancı dolayısı ile irade beyanı ile enflasyon bir yıl içinde yüzde 85’e kadar çıkmıştır.

Yüzde 75 olan enflasyon yüzde 85’e çıkmamıştır. Yüzde 15 olan enflasyon yüzde 85’e çıkmıştır. Bu büyük bir şoktur ve öngörülmesi imkansız bir durumdur.

Ya da son seçimleri hatırlayın. Mayıs ayında yüzde 40’larda gezinen enflasyonumuz şu anda yüzde 65’lere gelmiş ve yakında yüzde 80’lere doğru yol alacaktır.

Bu kadar oynaklık hangi ekonomide fiyatlandırma davranışını normalleştirir?

Fiyat bozukluğundaki bir diğer neden ise gelir dağılımı bozukluğudur.

Şımarık zenginlik ve rantçılık da diyebiliriz.

Bakınız Merkez Bankası faiz oranlarını yüzde 8,5’den yüzde 45’e çıkarttı. Kredi faiz oranlarının da epeyce yükseldiğini görüyoruz. Lakin yurtiçinde kısılan talep olumsuz etkilerini (224 bin kişi işini kaybetti) gösterirken ithal ürünlerde talep kesilmesi hala yok. Tüketim malı ithalatı son gaz devam ediyor.

Şımarık zenginlik ve/veya gelir dağılımı bozukluğu da fiyat oluşumlarının dengesini bozuyor. Bir sokakta 1-2 liraya ucuz ekmek almak için kuyrukta bekleyenler ile diğer sokakta lüks araç alımı için sırada bekleyenler aynı ülkede yaşıyorsa o ülkede fiyatların da dengesi olamaz.

Ve sonuç: Ülkemizde ticari ahlak dahil adeta yerlerde sürünen bir toplumsal yapımız oluştu. Bunun sonucu olarak her fırsatı kendi açısından değerlendiren bir pazar yapımız da ortaya çıktı. Kısaca **tezgahlardaki dengesiz fiyatlar aslında bizlerin bozulan ahlak göstergemizi de yansıtıyor**.

Ve unutmayalım: Balık baştan kokar.

